

KAAI THEATER

Stefaan Van Brabandt /
Bruno Vanden Broecke /
De Verwondering
Socrates

19/11/2015 – 20:30 – Kaaitheater
theater • Nederlands • 75 min

EXTRA Kom vóór de voorstelling naar Alicja Gescinska's **RE:MAKE TALK at 7PM**
Socrates en de lusten en lasten van de twijfel in het Kaaiforum.

CREDITS

spel

Bruno Vanden Broecke

tekst & regie

Stefaan Van Brabandt

dramaturgie

Wannes Gyselinck

productie

De Verwondering

coproductie

Het Zuidelijk Toneel

Vlaams Cultuurhuis

De Brakke Grond

Arenbergshouwborg

RE:MAKE TALK at 7PM

Alicja Gescinska – *Socrates en de lusten en lasten van de twijfel*

Geboren in communistisch Polen, gevlucht naar het Westen, opgevangen in het Klein Kasteeltje in Brussel en nu werkzaam als moraalwetenschapper aan UGent. Dat is, in een notendop, de geschiedenis van Alicja Gescinska. Met haar boeken *De verovering van de vrijheid* (2011) en *Een soort van liefde* (2015) maakte ze grote indruk. Op Canvas gaat ze dit jaar met het programma *Wanderlust* op zoek naar de zin van het bestaan. In het Kaaitheater focust ze op de negatieve perceptie van twijfel. Ze bepleit een herwaardering van de aarzeling, minder stelligheid en meer Socratische twijfel in het publieke en politieke debat.

Hoe de samenleving opnieuw 'maken' aan het begin van de 21ste eeuw? RE:MAKE is een reeks lezingen en debatten waarin zowel concrete praktijken als nieuwe ideeën aan bod komen.

Bekijk het volledige RE:MAKE programma op www.kaaitheater.be/remake

SOCRATES

Veertig jaar na Julien Schoenaerts brengt acteur Bruno Vanden Broecke 'de vader van de Westerse filosofie' weer tot leven. Met provocerende vragen ondermijnde Socrates – leermeester van Plato, uitvinder van de socratische methode – de vooroordelen het Atheense volk en bekoopt dat met de dood. Zijn gedachtegoed heeft 2.400 jaar na datum nog niets aan waarde ingeboet.

In deze theatertekst – geschreven en geregisseerd door Stefaan Van Brabandt – blik 'de horzel van Athene' terug op een turbulent leven in de laatste uren voor hij van de gifbeker drinkt. Het is de eerste in een reeks filosofenmonologen waarin Van Brabandt de filosoof zelf aan het woord laat, in een toon en stijl die overeenstemmen met de denkhouding en het temperament van de filosoof in kwestie. In de geest van Socrates is *Socrates* dus een ironische, ontroerende, tragikomische voorstelling die aan het denken zet. Na een succesvolle toernee vorig seizoen, keert de voorstelling terug naar het Kaaitheater.

MONOLOGOOG SOCRATES IS IN DEZE TIJD ACTUEEL

Interview met Bruno Vanden Broecke en Stefaan Van Brabandt door Annette Embrechts (De Volkskrant, 30 september 2015).

Let op: Socrates is aan het woord, en hij heeft wat te vertellen! In deze tijd van veel te snelle meningen en grote zekerheden, is de monoloog die de Vlaamse theatermaker Stefaan Van Brabandt schreef voor acteur Bruno Vanden Broecke actueel en relevant.

Ze ogen in het Amsterdamse café De Brakke Grond als een hecht komisch duo. De een lang gezicht, groot voorhoofd, kaal en rossig. De ander rond gezicht, groot voorhoofd, kaal en donker. Acteur Bruno Vanden Broecke (41) - de 'grote' - slaat vriend, regisseur en initiatiefnemer Stefaan Van Brabandt (36) amicaal op de schouder. 'Hebt gij mij gekozen vanwege mijne kale kop? Lijk ik op Socrates?' Toch gaat hij niet verkleed als Griekse wijsgeer het podium op. 'Sandalen ogen onnozel. Ik laat mijn rode baard groeien, krijg een stugge zwarte trui aan, blote voeten, that's it. Niets in de handen, niets in de mouwen. Een monoloog alsof ik alles ter plekke bedenken.'

Socrates is de eerste theatermonoloog van een door Van Brabandt geschreven reeks over grote filosofen. Later volgen Arthur Schopenhauer, Søren Kierkegaard, Friedrich Nietzsche en Michel Foucault, gespeeld door collega's. Vanden Broecke trapt af, als grondlegger van de westerse filosofie. 'Dit stuk is Bruno op het lijf geschreven. Ik heb jaren met hem samengewerkt bij Compagnie De Koe. Bruno heeft de vereiste ironie en weerbarstigheid. Tegelijkertijd speelt hij concreet, met nuance, intelligentie, humor en warmte. Nooit braaf of routineus, ook niet als welbespraakt filosoof.'

NIETS WAS EVIDENT

'Ik begrijp niets van mijn leven, ik begrijp niets van mijn wereld en dat jaagt mijn denken aan. (...) Denken begint waar weten stopt.' (Uit *Socrates*)

Voor Vlamingen is Vanden Broecke een begrip. Hij werd mateloos populair als de achterstevoren pratende kantoorclerk Sammy Tanghe in de tv-serie *Het Eiland*, een Vlaamse variant van *The Office*. Hij was dagelijks te horen als Lustige Lezer tijdens de afsluiting van *Man bijt hond*. Bovendien krijgt hij het langste woord ter wereld vloeiend over zijn lippen en kan hij zinnen tot acht woorden omgekeerd uitspreken - een uit de hand gelopen jeugd hobby.

De Nederlandse theaterwereld ontdekte de man die klassieke filologie en Grieks studeerde echter vooral door zijn verpletterende monoloog *Missie* (2007), nog steeds in vier talen op zijn repertoire. Daarin vertolkt hij op overrompelende wijze een Witte Pater uit Congo, naar een tekst van David Van Reybrouck (die tekst zou later het hart van zijn prijswinnende boek *Congo* vormen). *Missie* heeft het effect van een mokerslag, door geraffineerd slalommen rond de morele ambiguïteit die de zendingsdrang in voormalig koloniaal gebied aankleeft. 'Als een monoloog eenmaal marcheert zoals *Missie*, is het een bal energie die ik de zaal in gooi.'

Maar nu, kort voor de première van deze nieuwe theatermonoloog, is hij nog niet zeker in zijn spel. Móét hij het ook niet zeker weten. Als er iets is wat we weten van Socrates - slechts uit tweede hand, via teksten van Plato - is het dat voor hem niets evident was. Dat hij alles ter discussie stelde.

MOREEL EN PEDAGOGISCH IDEEAL

'Ik heb geen antwoorden, ik heb geen conclusies, ik heb alleen vragen. (...) Ik ben een levende vraag.'
(Uit *Socrates*)

Van Brabandt: 'We weten dat hij, vuil en onverzorgd, mensen op straat aanklampte met doordringende stierenblik en met ironie hun meningen aan het wankelen bracht. Toch had hij een onweerstaanbare aantrekkingskracht op jongens. Hij had altijd ruzie met zijn vrouw Xanthippe en werd vaak gespot in de buurt van gymnasia vol trainende jongens. Vergelijk het met een vieze, oude man die rondhangt in fitnesscentra om jongens te versieren, maar geliefd is vanwege zijn wijsheid. Socrates was niet uit op macht, status of geld. Hij dacht vanuit een moreel en pedagogisch ideaal.'

NIET ALTIJD EEN MENING OF ANTWOORD

'Filosofie veronderstelt moed om te twijfelen (...) om de eigen uitgangspunten en vooronderstellingen kritisch te onderzoeken en de zekerheden over jezelf en de wereld los te laten.' (Uit *Socrates*)

Juist daarom vinden beide heren het belangrijk nu met *Socrates* op de proppen te komen. Als tegenwicht tegen populisme en spuitfonteinen van snelle meningen en oordelen als Twitter. Van Brabandt: 'In deze tijd van uitroeptekens en hoofdletters wil ik laten zien dat twijfel een kracht kan zijn. Het is geen schande eens iets niet te weten. We willen tegen jongeren zeggen: het hoeft niet altijd snel. Je hoeft niet altijd een mening of antwoord paraat te hebben. Denken gaat in vegen, niet in zwart lijnen.'

MORALIST

'We zijn als kinderen in het donker die een lichtje aansteken, niet om de duisternis te verdrijven, (...) maar om onszelf wijs te maken dat ze er niet is. (...) We tasten allemaal in het duister, een leven lang. Ook een filosoof. Hij is een glimworm: hij scheidt geen klaarte, hij laat duisternis zien.' (Uit *Socrates*, vrij naar Karel Boullart)

Van den Broecke: 'Socrates was moralist. Het zal lastig zijn niet dat vingertje tegen het publiek op te steken.' Daarom gaat hij *Socrates* spelen als een beminnelijke, grillige man, in de laatste uren voor zijn dood, de gifbeker in het vooruitzicht: 'Ik probeer eerst het publiek zich welkom te laten voelen. Ik lijm ze. De drempel van de voorstelling is laag, de lat van de denkoefening hoog. Die gaat over de vraag: wat is een goed leven, wat is goed samenleven? Let wel: er tikt een klok. Ik ga dood. Die klok kun je niet ironiseren.'